

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За Приу Гору на годину 8 круна на по године 4 круне
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. 12 круна, на по год 6 круна.
За све остале земље годишње 20 орнака у азату, на по године 10 орнака у азату

Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.
Појединачни број 20 хел.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата се шаље поштомском унутрашњом, само и испосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетиње, а коме је наручије, г. Перу Рамадановићу, К. Ц. агенту у Котор. Донеси се шаљу Уредништву. Рукониси се не враћају.

За огласе плаћа се: на сваку ријеч или на број од пет црвених по 4 хелера на први пут, а на сваки даљи пут по 2 хелера.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Њихова Краљевска Височанства Престолонаследник Књаз Данило и Књагиња Милица повратили су се из Никшића на Цетиње.

ПУНОЉЕТСТВО КЊАЗА ЂОРЂА ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКА СРБИЈЕ.

Престолонаследник Србије, Њ. Кр. Височанство Књаз Ђорђе рођен је на Цетињу 27 августа 1887 г., те му се тако данас баш навршује пунијех 18 година, које се и узимају као године пунољетства за владалачке синове.

Овај дан, кад ће Престолонаследник Ђорђе бити за пунољетна проглашен, те произведен у чин цјешадијског потпоручика и ступити у ред официра српске војске, биће свечано прославањен у Биограду и по свој Србији. Свечаност ће трајати три дана, а отпочиње уочи дана рођења, 26 о. м. у вече, када је одређена бакљада пред Двором и поздравни говор од стране ректора Универзитета, који ће са професорима Универзитета, Универзитетском Омладином и Академском Пјевачком Дружином узети учешћа у поворци. Сјутрадан, 27. авг., Краљ са Престолонаследником присуствоваће свечаној служби у Саборној цркви. При пролазу биће поздрављен од трупа биоградског гарнизона. После службе у цркви биће пријем у Двору, гдје ће Престолонаследник положити заклетву у присуству владе, дипломатског кора и официарског кора. По подне биће народно весеље у Топчидеру, а у вече свечан бал у Двору. 28. августа биће смотра војске на Бачици, а после смотре и дефиловања трупа биће закуска за све официре активне и резервне.

Приликом овог свечаног дана, који наша браћа у Србији дочекују и прослављају с пуном срцем најљепших нада, и ми им се искрено придружујемо, подносиће и Књазу Ђорђу и Србији наша најсрдечнија честитања и најбоље жеље за срећу и напредак Србије и њеног Узвишеног Владалачког Дома.

ЦЕТИЊЕ, 26. августа.

Портсмутски уговор мира.

Послије осамнаесто-мјесечног крвавог и до сад у историји свијета незапамћеног рата настао је — мир. Рат између Русије и Јапана свршен је. Вијест о томе, која је 16. о. м. из Портсмута развесела по свијету, изненадила је свијет, јер је дошла неочекивано. Нека буде Царева воља, одговорио је јапански опуномоћеник Комура руском опуномоћенику Вите-у, кад му је овај прочитао царев ултиматум, којим се заповијдало Вите-у, да одмах прекине преговоре, ако Јапанци не приме његову потпуно одлуку и тијем су завршене конференције у Портмуту, које су се протевале читавих 20 дана и које је свијет са толико грозничавости пратио. Руски професор Мартенс и јапански правни заступник Денисон одређени су, да формулишу услове мира, који су већ и формулисани и потписани. Тај мир, који садржи свега 17 тачака, зваће се „Портсмутским уговором“, да

би се тијем дало знати, да ово није какав насилни мир, него да је то уговор између двије државе, које се налазе у јединком положају и да би се избјегла и најмања алузија на побједу или пораз.

Закључак мира учинио је најбољи утисак како у свијема већим руским градовима, тако већином и у руској цигамци, која најављује задовољство, што је пролијевању крви учињен крај. Једино „Новоје Време“ чини у томе изузетак и каже, да Русија прихвата овај мир само од невоље, те се с тога тај мир и може сматрати само као привремен и да је то само застој у историји одношаја Русије с Јапаном, која сада тек отпочиње. Но било тако или иначе, несумњиво је то, да ће овај чин имати најразвијеније последице за будући ток руског политичког и економског живота и да ће овај неуспјешни и несретни рат имати и добрих резултата и обогатити Русију таквим искуством, какво јој нијесу могле дати ни читаве десетине година мирног живота; да Русија неће никад заборавити, како ју је скупо стала њена „неспремност“ и да је стекла увјерење, да се таква несрећност више никада допустити не смије.

„Пријатељи мира“ могу савијати конгресе и писати читаве књиге, проповиједајући идеју „братства народа“, али то је све лијепо у теорији и може бити да ће врједити за наше далеке потомке, но данашњи практични живот тражи друго — тражи „наоружање до зуба“, без којег ни једна велика држава не може очувати свој положај, нити осигурати унутрашњи равнотак и глас у питањима свјетске политике; тражи наоружање знањем и радом око народног благостања, а рат против незнања, таме и злоупотребе народним добром. Такав рат данас предстоји Русији.

У колико су сви Словени, а нарочито ми Срби у Црној Гори, жељно и с нестријењем ишчекивали добрих гласова са бојишта и побједу над непријатељем, у толико данас још више жељимо нашој браћи успјеха у овој новој борби, која им предстоји око препорођаја њихове велике и славне отаџбине и око стварања нове Русије, — тога чврстога ословца и уданице наше и свијех Словена. У то име глас о закљученоме миру и нас радује и тјеша.

Утисци овога догађаја у свијету веома су различити, као што су различита и суђења свјетске штампе о њему.

Сам Вите врло је задовољан постигнутијем резултатом: „ма какво било суђење историје о конкретном резултату нашијех трудова — рекао је Вите једном дописнику — ја се осјећам задовољан кад помислим, да сам се старао да извршим, колико сам могао, мисију, коју је Његово Величанство Император мени повјерио и што сам се трудио да очувам интересе моје отаџбине и народа.“

У Лондону називају Вите-а другим Таљераном.

Но задовољнија је од свијех Рузвелт, који отворено каже, да га ништа у животу није тако обрадоvalo, као закључак овога мира. „Dai-

ly News“ говори, да Рузвелт стоји данас на челу свијех миротвораца свијета; сва страна штампа приписује једино њему у заслугу, што је мир постигнут. Он је добио мноштво честитања, међу којима и честитке од краља Едуарда и цара Вилхелма.

Што се тиче Јапанаца, Такахира је рекао једном дописнику: „ми смо закључили мир у интересу хуманитарности, цивилизације и, како се нама чини, у интересу обију ратујућих страна и свега свијета“.

Канеко пак кавао је, да Јапанци у ствари нијесу ништа жртвовали, јер њихов отказ од контрибуције није ништа у срањењу с оним угледом, што су га овом приликом стекли. Од сада се Јапан равна највећим свјетским државама; он је добио Портартур, пола Сахалина, риболове и гвондеве путеве.

Јављају, да су руски пуномоћници, пошто је мир био ријешен, обједовали у потпуној паради, а Јапанци да су се повукли у своје одаје, да су били страшно убијени и да се нијесу показивали. Но колико је у овоме истине, тешко је судити, особито кад се узму у обзир ријечи Такахирина и Канекове, као и телеграм маршала Ојаме, којим је јавио у Токију, да је потребито што прије закључити мир, или одмах пријети у напад, јер Русима сваког дана придлаже појачања, те на побједу рачунати не може. Овијем телеграмом објашњава се и попуштање јапанских пуномоћника.

Јевропска и американска штампа, као и владини кругови, исказују велико задовољство поводом закључка мира. Неки њемачки листови очито кажу, да Јапан није могао ништа више добити продужењем рата и да је врло паметно учинио, што је понустио.

Да ли је могућ споразум између Француске и Њемачке.

У књизи „Deutsche Revue“ за мјесец август, генерал фон-Лигниц стара се да докаже, да ће рат од 1870—71 г. остати за дуго времена као потоњи велики континентални рат у Јевропи, пошто је, по схватању поменутог генерала, панславизам парализован бојевима код Мукдена и Цусиме, и Русија се за дуго времена мора заузети својим унутрашњим питањима, мјесто да помисли о томе, како ће устребити Словене иван њених граница, за које она неће бити кадра да приноси жртве ни у новцу, ни у људима.

„Данас су, говори даље генерал, знатно измијенени политички назови и услови, који су послужили као узрок, да се 1879 г. састави велика одбранбена сила тројног савеза против освајачких тежња са истока и запада, које су или постојале, или се очекивале. Сад више Јевропа није сама по себи рјешавајућа сила; она се, како изгледа поставља у одбранбени положај према Савезним Државама Сјеверне Америке и новој великој јапанској држави, која ће у недалеканој будућности бити знатно појачана огромном масом китајског народа. Такав њен положај опажа се не само на пољу политичком, него још више — на економском. Развитак моћи јевропских држава могућ

је само при напредовању становништва, при интензивнијој експлоатацији природног богатства и при напредовању у развоју духовног живота. Јачање снаге Савезних Држава, које већ данас имају 76 милиона становника, ићи ће много брже, а тако исто и јачање Јапана, ако буде знао користовати се материјално и духовно повртном китајском масом, експлоатишући при томе у своју корист овај антагонизам, који постоји међу јевропским поморским државама у Источној Азији.

„Има већ неколико година, продужује Лигниц, како је на једној вечери у Петрограду било речено: „доћи ће вријеме, кад ће се уредити и Савезне Јевропске Државе с предсједником, који ће бити биран“. У то доба су се ругали тој идеји, као политичком апсурду, али данас би јој се мање ругали, пошто су изгледи на будућност мале и превадужене Јевропе врло узнемиравајући. Американска политика није више дефензивна, у смислу доктрине Монроја, него јавно сфавивана, само ако јој то економски интереси допуштају. Филипини нијесу имали ничега општега с доктрином Монроја. Американци погледују сада на Канаду, Тихи океан, Аворско и Балкарско острвље. У самој ствари, Америка гради данас више оклопача, него Инглеска (13 против 9), а двапут више него Француска и Њемачка; осим тога 13 великих оклопљених крстарица против 5 у Француској и 3 у Њемачкој; сразвјерно томе развило се и грађење докова за бродограђу. Продужење империјалистичке политике у Вашингтону може довести до тога, да заинтересоване поморске државе довикују Американцима, односно Јевропе, Африке и Азије, — к себи руке!

„Ова времена, кад су Јевропљани немилостице убијали један другог због ситница, док је трећи признавао себи на свагда најљепше предјеле на земљи, изгледа да су прошла и да је настало вријеме свјесније и хладнокрвније политике. Квалиција јевропских поморских држава била би данас доста јака, још ако би се к њој придружила и Инглеска. Али то није вјероватно, јер је Инглеска по својим владавинама и економским интересима само у пола јевропска држава. Она ће се тој коалицији придружити тек онда, кад когод запријети Канади, Антилима и Хонконгу. Пошто је руска флота уништена и не може доћи на прву снагу прије десет година, као главне чуварке јевропских економских интереса прати Америка остају Француска и Њемачка, које данас могу пустити на море до 50 старих и нових убојних бродова, а 1907. године имаће још 12 потпуно нових оклопача. То је велика сила, која и на побједу рачуваати може, ако ваједнички радиће буду. Сваку пак ва себе надмапа у снази и Америка и Јапан.“

„Обје те државе, завршује њемачки генерал, биле су некад, користећи се објектом, уједињене под скиптром Карла Великога. Данас пак, мјесто тога скиптра, могла би им за уједињење послужити свијест о њиховим животним интересима и о опасности, која им пријети.“

Г. Чед Мјатовић саопштио је у „Трговинском Гласнику“ извод из једног инглеског чланка, што га је поводом наших наговјештених реформа написао учени инглески публициста, професор Вилијам Милер. О том чланку, који за балканске народе није без интереса, г. Ч. Мјатовић пише овако:

Професор Вилијам Милер је врло учен човек и плодан публициста. Путовао је по свима балканским земљама, и то не један пут; написао је историју балканских народа до краја деветнаестог вијека, и сматра се као неки ауторитет за сва балканска питања. Сад је тај човјек написао један оригиналан чланак поводом гласова, да Књаз Никола хоће Црној Гори да даде Слободу Штампе, Наравно Сквпштину, буџет и неку врату у тана. М же се човек не слагати са напорима професора Милера, али не може да не поштује искреност и отвореност његову. Он је пун симпатија за Црну Гору — тај по сонориом стиху „Лрда Теисона“, „рф роктрон сф фридом“ „слободе сурови пријесто од сфјења“; пун је симпатија и поштовања према Књазу. Хвали напредак који је до сада учињен. Разуми је, да последије Књажевних веза са великим европским дворовима, последије изласка Црне Горе кроз Бар и Улцињ на море, и нарочито последије задужућа, које је млади нараштај пригорски добио у Паризу, Италији и нарочито у Београду — не може ни Црна Гора да остане на ономе ступњу патријархалности на коме је била прије свега тога. Али — сумња, да ће од истински либералних установа бити каквога добра по Црногорце. Његово проучавање историје балканских земаља новог доба довело га је до увјерења: да парламентарни систем у балканским земљама рађа нарочито један тип политичара, који жури за чиновничким положајем, гледа да се наплати за своју политичку радњу, и да је уз то тај систем породило нов један систем — систем пљачкања и подјеле пљачке“ међу члановима партије! Србија, вели даље проф. Милер, има либерални Устав још од 1869., па гдје је и како стоји данас Србија? „Имене непрекидно, бурне, а често и одвратне, партијске борбе начиниле су од Србије име, које се амо с пријекором или с подомјехом међу народима помиње!“ Грчка има неку сорту устава још од 1843-ће године, па шта јој је он доцнио? Непрекидна трвења, непрекидне партијске борбе, које не дају могућност ни за какав обилан творачки рад државни, и које су најпослије одвеле Грке до пораза у рату с Турцима. Један је византијски сатирик још прије пет стотина година написао, да кад источни народи дођу у додир с другим расама, они обично попримају од ових само оно, што не ваља! Један је српски приповједач (новелиста) рекао Милеру, да су они Срби најбољи, који нијесу примили европске манире. А један пригорски државник каже му је: да од балканских земаља најсрећнија је она, која најмање новина има! Накратко, по професору Милеру, Књаз Никола прави један експеримент, од кога ће зависити будућност Црне Горе. Сви који љубе њу, надаће се да ће се Књажев покушај показати успјешним; на жалост, примјери

у сусједним земљама и сродним расама не дају много надежде.

Тако професор Милер, а г. Ч. Мјатовић му одговара: Немојмо му замјерити, јер у нечему он има право. Нема право ако мисли, да су уставност и парламентарни систем криви за систем пљачкања и експлоатације отаџбине од стране професионалних и непатриотичних политичара. Наравно Устав не да грађанска и политичка права према личним врлинама, поштењу и карактеру грађана. Он их даје и суровима као и питомима, необразованим као и образованим, неваљалима као и људима пуних врлина. У политичку борбу не ступају само људи са узвишеним и чистим идеалима, него и људи који су готови да са слободом и народним идеалима спекулишу на личну и новчану добит. Да не побједи лаж истину него истина лаж, да неваљалство не догази под своје ноге врлину и поштење и патриотизма, него да ови свега савладају, па да га својом великодушном поведом на пут исправке, за то треба што обављати јед рад на моралном васпитавању народа. У школи леже прави темељи уставности. Морално васпитање народа један је од главних и неопходних услова за успјех уставности.

У истом броју „Трговинског Гласника“, г. Чед Мјатовић у продужењу свог писма из Лондона, доноси и ову биљешку:

Из лондонских листова видим да је инглески краљ Едуард, отишао у Маријенбаду у стан Књаза Мирка од Црне Горе, да му врати посјету (коју је овај учинио прилаком краљевог доласка у Маријенбад), остао на чају код Књаза и Књегиње Наталије, па их позвао к себи на доручак. Из приватних пак извора чујем, да је краљ очаран духовитишћу пригорског принца и красотом и љубазношћу његове супруге, и да их је позвао да му дођу у гости на идуће љето. Краљ Едуард је свагда имао лађејо мишљење о српском народу, а нарочито о пригорским дијелу српског народа и о његовом владалачком Дому. А како је владалачки Дом Црне Горе у присном сродству са краљевским Домом Србије, то и нама Србима из Србије може само мило бити оно одликовање, које је краљ Едуард указао пригорскоме принцу, а већ требало би да нам је мило и по оном ширем основу, што смо ми и Црногорци један и исти народ.

РАТНЕ ВЈЕСТИ.

Како је Вите дочекао од Словена у Њујорку?

Кад је Вите допутовао у Америку ради преговора о миру, дочекали су га у Њујорку Словени који живе у Америци, да га поздраве. Словени су на броду изашли на 60 миља пред Витеа. Кад се Витеов брод приближио, једна депутација пређе на брод Витеу, а остали извуку на брод руску заставу и запјевају пјесму „Хеј Словени“. Кад је Вите чуо и разумио ову словенску пјесму и спазио заставу, изаше на палубу. У том прилици на Витеов брод и депутација, коју Вите врло срдачно прими и провео је с њима у разговору све док нијесу стигли у Њујорк.

На станици у Њујорку дочекају Витеа остали Словени, који станују у Америци

како тихо плови по морској пучини китајска шаланда са једрима (олична нашој барци). На морској пучини изгледала је као љуска од ораха. Чинило нам се да ће та љуска, бацана са таласа на талас, пропасти у таласима и распасти се у ситно пиверје. Но за дивно чудо, шаланда је полако одмичала и најпослије изгуби се у сивом мору, а последије неколико недјеља враћала се у Портартур са пуним товарима...

Последије Кијуцускога боја наша војска кренула се к Портартуру, да се утврди у тој тврђави. По инвизијативи пуковника 28. источног сибирског стрјељачког пука, Киленина, заштитна одјељења остала су у горама једнако сметајући Јапанцима, и ови остадоме у Киңу и Даљњем. Нзша прва одјељења међутим заузеше добре горње позиције према Семафорној Гори, Великому Кланцу, брдима Уајцелазу, Куинсана, Јулилазу, Инченди, ту се утврдише колико се год могло и одатле су више од три мјесеца сузбијали непријатеља п јаким шкодима.

Из живота на првим позицијама Портартура, остало је много успомена, било је кад кад и заштитна последије љутих бојева, и тада су се официри скупљали у мање групе и претресали минуле догађаје.

У селу Монданову бјеше стан началника једног, не баш великог, дијела војске: три компаније 28. пука, три компаније пограничне страже под командом пуковника Бутузова, двије компаније стрјељачког пука, четири пјешачке команде добровољаца, четири зрнотепа, четири топа Барановскога и једна коњичка команда

и поднесу му по старом обичају со и хљеб. За тијем га предсједник словенског савеза поздравује у име свих Словена, који живе у Америци: Руса, Срба, Хрвата, Чеха, Пољака, Словенаца и Бугара на инглеском језику. Вите на овај поздрав одговори руски, и то овако:

„Браћо! Ја сам пресрећан, што су ми указали ту част амерички словенски грађани, да ме дочекају. Особито сам радостан пак зато, што Словени, ма били поданици које државе, увијек остају Словени. То свједочи овај дочек, који сте мени данас приредили и што сте ми подијели по нашем прастаром словенском обичају со и хљеб. Браћо, за то вам најсрдљивија хвала. Мене је ваш дочек јаким дирнуо и нигда нећу заборавити, да Словени, ма гдје они били, остају увијек Словенима“. Док је Вите говорио, удариле су му сузе на очи.

Ток преговора о миру.

Двадесет дана су трајали преговори о миру у Портсмуту.

26 маја је предсједник Рузвелт послао ноте у Петроград и Токију, у којима је израио жељу цаједог културног свијета да зарабене стране прекину рат.

Русија је прво одговорила, да у начелу нема ништа против тога да савана за јапанске услове за мир. И Јапан је пристајао да се прекине ратовање.

Шљедовала је затим измијена нота о мјесту, гдје да се воде преговори. Предложено је да се преговори воде у Вашингтону, Паризу, Женеви. Најзад је уговорено, да се преговори воде у Портсмуту.

26 јуна јапански пуномоћник барон Кокура са својим помоћницима кренуо се на пут у Америку. За њим се кренуо и руски пуномоћник Вите. Избор овог руског пуномоћника изазвао је задовољство у цијелом свијету и повсћао је наду на мир.

27 јула су дошли у Остербеј Вите и руски посланик у Токију барон Розен, да посету предсједника Рузвелта. Јапанске пуномоћнике Кокуру и Такахиру предсједник Рузвелт био је раније примио. Последије пријема и представљања Рузвелт је дао доручак пуномоћницима на његовој јахти „Мејфлауер“, па да не би изазвао спор о етикетацији, ријечију је да се доручује стојећи. Тада је Рузвелт изговорио здравницу руском и јапанском цару, њиховим пуномоћницима и народима и израио је жељу, да њихови преговори уроде миром.

Последије прве сједнице видјело се, да Русија неће да уступа земљиште, нити да хоће да плати ратну штету, и због тога се одмах у почетку рекло, да су врло мали изгледи да ће се закључити мир.

Отварање конференција било је заказано за уторник 26 јула, али пошто је Вите тек тога дана дошао у Портсмут, то је прва сједница у маринском арсеналу била у сриједу у 10 часова отворена. На тој сједници су прегледана пуномоћства. Барон Кокура бјеше своја пуномоћства забораио у свом стану. Вите је препао преко тога и задовољио се, да Јапанци на идућој сједници донесу своја пуномоћства. Последије тога је ријешено, да се воде преговори на француском, али да се могу пуномоћници служити и инглеским језиком.

28 јула барон Кокура је саопштио Витеу јапанске услове. Сједница је затијем одложена, да би руски пуномоћници могли да проуче те услове.

Ти услови су познати

На сједници од 29. јула, Руси су предали одговор. Још тада се дозвољало, да

добровољца. Сви су неуморно радели на својим позицијама и чекали када ће непријатељ одасвуд навалити.

Погранична стража бјеше у резерви, близу Монданова, крај потока испод каменитих стијена. Дивно мјесто! На томе потоку скупљали су се официри тога гарнизона и заједнички проводили вече. Тада им је срце било пуно нежних осјећаја, а мисао им је одијетала далеко, далеко... Често је дирљива пјесма ганула до суза, а шаливе приче несташнога поручника Цивчинскога изазиваху смех грохотом смјех... Сјећање се једне свијетле личности из тога круга, потпуковника Бутузова, добра душа а храбар војник, погинуо је јуначком смрћу на Високој Гори...

Каменити Љаотешан као да је неприступачан и пјешачку. Достиже висину 218 сежања, а чини природну тврђаву у виду потковице. Окрито стијење, дубоке провалије дају му страпан изглед.

Кажу да је нарочита комисија прегледала позиције око Портартура и за Љаотешан рекоме да је неприступачан, те су на њ мало пажње обратили, нити су на њему начинили никаквих утврђења; а кад је објављен рат, буде то постављена добровољачка чета 27. источног сибирског стрјељачког пука под командом поручника Крјумина, и једна батерија мањег калибра. Поручик Крјумин пријешао је Љаотешан и уздуж и попрјекло и увјерио се, да се на њ могу поставити по врховима, и то за кратко врјеме, разне батерије. Одговорише му, да није он позван да то ријечи. Али се Крјумин не даде збунити,

Руси сматрају јапанске услове као врло тешке. 30 јула би јављено, да је постигнут споразум у првим двијема тачкама — о јапанском протекторату над Корејом и о изласку јапанских и руских трупа из Манџурије. Преговори су ишли брзо. За неколико дана је постигнут споразум још односно шест тачака.

Прве тешкоће су се појавиле код јапанских захтјева о уступању интернираних љуђа и о ограничењу руске поморске силе на Далеком Истоку. Последије неколико дана су Јапанци попустили у тим захтјевима, да би били задовољени у њиховим главним захтјевима односно уступања Сахалина и плаћања ратне штете.

Ту су обадвије стране биле непопустљиве. Пријетила је опасност, да се преговори прекину. У том критичном тренутку појавио се Рузвелт. Он је повудио своје услуге, које су радо примљене. Код Рузвелта је прво ишао јапански финансијски агент Канеко, затим барон Розен. Али ни та интервенција није могла да изглади несугласице.

Тада се Рузвелт обратио директно Цару, наложивши америчком посланику да у једној аудијенцији склони Цара на поштење. Цар је одговорио: Русија ће уступити половину Сахалина, али неће дати никакву ратну штету.

Сада је изгледало, да ће се преговори сасвим прекинути. Руски делегати су се почели припремати за пут. Криза се испољавала и у томе, што су последије сједнице често одлагале.

Прошле суботе требало је да се ријечи. Али Јапанци су захтјевали, да се сједница одложи до поседјељника или уторника, пошто нијесу добили инструкције из Токија.

И у уторник је ријешено. Пошто је сједница отворена, Вите, приказујући руски ултиматум, црпа којеу Русија не пристаје ни на какву ратну штету, већ само на подјелу Сахалина, изјави:

— Ово су потоњи руски услови. Молим јапанске пуномоћнике, нека одлучно изјаве, да ли безусловно одустају од тражења ратне штете.

Дуго је трајало ћутање. Кокура изгледаше јаким узрујан, те замоли, да се сједница прекине за који часак.

Последије одмора изјави:

— Предлажем, да се нагодимо. Јапан ће безусловно одустати од тражења ратне штете, али у накнаду тога нека цијели Сахалин буде јапански.

Вите одговори: Не могу се упустити у расправљање о тој понуди. Ја не одлучујем, већ само тумачим Цареву вољу.

Последије кратке почивке Кокура рече:

— Нека буде Царева воља!

Последије ове светане изјаве, мир је осигуран, примјери се закључило и приступило се одмах састављању уговора о миру, који је у уторник, 23. ов. мј, и потписан.

Руски убојни снаги на Далеком Истоку у шремуцку закључка мира.

Петроградски дописник листа „Echo de Paris“ јавља своим листу ове податке о руској убојној снази на Далеком Истоку:

Љивеић има у овај мах 696 000 војника и 222 топа. Пјешадина му се састоји из 33 дивизија и 6 бригада, свега 560 батальона или 550.600 војника. Коњица му броји 6 дивизија, 3 бригаде и 4 самостална пука, свега 228 ескадрона или 38 000 момака. Артиљерија се састоји из

него оде самоме Стесељу и замоли га, да га саслуша. Стесељ му рече, да поднесе свој предлог писмено. — У својем предлогу, међу осталим, назвао је нека утврђења поругом вижињерског знања и то се доцније и потврдило.

Последије тога предлога започе рад на Љаотешану у пуном јеку, а из стотину грла одјекивало је: „Еј ухнем!“ — убрао буду постављени и на највишим врховима тешки топови. По грбенима ископани ровови, а на једном врху би постављен и телеграф без жица.

Бенерал Кондратенко долазио је врло често на врхове Љаотешана и руководио је све послове. Често је наглашавао: „Ако нас Јапанци потисну из утврђења, свијетлице, који останемо живи у Портартуру, усећемо се на Љаотешан и ту ћемо умирати до последијења...“

И Љаотешан је био страпан Јапанцима и нијесу му се смјели приближити.

Портартур је гледао своју флоту, када се прије војне величанствене нијала, силна и моћна, на ваљма Жугога мора; гледао је, како је на отвореном мору пропадао брод за бродом, па и пропаст смјелога морнара Макарова и најпослије, када су се неки бродови пробили и отпловили у пристаништа других народа, а да се више не врате у Портартур. Тешко је било Портартуру гледати све несреће своје флоте, срце му се цијенјало, гледајући како с дана на дан пропада наду на помоћ са мора и како пропадају милјони богатства народа руског. Нема тијех ријечи, којима би се могла описати она туга и жалост,

ЛИСТАК.

У ПОРТАРТУРУ.

Утисци очевидца.

Ј. У. Шинко.

Први дан Ускреса 1904. год. путовали су на Далеки Исток, великом сибирском другом, многи руски војници, лекарска одјељења и други, да тамо у далеком крају или смире за навјек главу своју, или да ма на какав начин користе опћем руском дјелу.

Тешко им је било путујући тога дана... мисао им се винула родитељском крону, бар да мишљу прелете даљину, која их дијели од миле родне груде и да представе, како сад тамо дочекују свијетло Васкрсење? Да ли се сјећају њих, који сада јеваде на Исток? да ли ће се још једном видјети?..

При таквим мислима долази им свештеник на сибирској прузи, отац Ђведовски, и поздравља их: „Христос воскрес.“ Брзо се окупише свијетлице у један вагон, а отац Ђведовски, са својим кором младих пјевача, започе појати црквене пјесме, а за тијем и народне свијетовне пјесме. Радости и одушевљењу није било краја...

Тако смо прошли неколико станица, сдушајући миле родне звуке, те брао забрависмо на све, што нам је притискивало душу, а срце нам веселише закуца...

Често смо сјећали на бријегу крај мора, недалеко од Портартура, гледајући

236 топки или брдских батерија са 1860 топова (59 500 момака), 24 батерије тешке артиљерије са 202 топа (11.000 момака), 11 артиљеријских одреда (машинских топова) са 160 машинских топова (2000 момака), 99 компанија и 11 одјела са 29 500 момака. Осим тога гарнизон Владивостока броји 49.000 момака, између Николајевска и Благ вјештенска стоји 16 000 момака, а Камчатку држи 1000 момака, свега 66.000 војника.

На тај начин укупни број Лињевићеве војске, не убрсујши потерпељива што му иду, износи 762 000 војника.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Избор Митрополита Србије). У ведељу, 14 о. м. објављен је био избор Митрополита Србије. Чланови сабора, којих је било свега 45, искупили су се послије мелебетства у митрополијској дворани, и ту покушали да изврше избор.

Кад је прочитан резултат тајног гласања видјело се да ни један од епископа није добио потребне двије трећине гласова, те према томе ни један није изабран за митрополита.

Гласови су били подијељени овако: Епископ Дамитрије добио је 13 гласова.

Епископ Никанор добио је 12 гласова. Епископ Мелентије добио је 2 гласа. Осим тога било је пет листа празних. Због тога је одређен био други избор у четвртак у 9 сати прије пдне, с тимем, да ако на њему ма који епископ буде добио просту већину, да тај буде изабран за митрополита.

На другом гласању добила су: Владика Дамитрије 27 гласова.
" Никанор 11 гласова
" Сава 1 глас

Празних листића било је 6. — Према томе за митрополита је изабран владика Дамитрије, досадашњи шабачки епископ.

Митрополит Дамитрије рођен је 1836. године у Пожареву. Свршио је нижу гимназију и богословију у Биограду. Био је потом свештеник у Лапову. Кад је остао удовац, дошао је у Биоград и постао економом богословије. Походио је предавања на философском факултету као ванредан ђак и полагао испите. Допунио је, положиши професорски испит, постао професор богословије. За епископа нишког изабран је за вријеме јерархије митрополита Мраовића. Уочи избора за владика поклауђера се. У Нишу је остао као епископ све до доласка митрополита Михаила, када се ушљед опште оставке захватио и поднио оставку. За тимем је отишао у иностранство и бавио се неко вријеме у Француској и Швајцарској. Последње смрти митрополита Михаила, а при обнављању шабачке епархије реактивирао је и постављен за шабачког епископа.

Још као сулент истакао се једном бесједом, који је држао на Св. Саву. Иначе је писао још неке сатније радове из црквене књижевности. Као епископ на расположењу био је државни савјетник све док није реактивирао и постављен за шабачког владика.

Проглава у Љубљани. Наша браћа Словенци откривају сјутра 28. ов. мј., у Љубљани споменик *Фрању Прешерну*, једном од највећих pjesника словенскога југа, једном од најзаслужнијих словеначких родољуба.

којом су Портартурци гледали, како пропадају руски великани: — „Ретвизан“, „Полтава“, „Амур“ и други. Гледајући њих, чинило им се као да гину живи људи.

Ноћу у очи предаје Портартура грзно је изгледало разораване и уништење престалих бродова; са разних страна дилали су се огромни стубови дима и гња, уништавајући остатке портартурске флоте са ужасним праском.

На дан предаје пристаниште је било слика праве пустоши; бродови искварени и разорени стршили су до половине из воде, као да хтједше показати цијелом свијету све грз те рата...

Једна од првих бомба што је пала у Портартур, ударила је у дрвену црквицу. Но ипак се и даље служило у њој. Али када је погодиле још неколико метака, планијеше из ње свете утвари. Сваки Портартурац је сузним очима гледао разорену црквицу, а крст на звонику још неповијећен, као да је дозивао у помоћ небеске силе, а храбрио Портартурце.

Бој је непреставо бијеснио на свима позицијама, данилице су долазиле у болнице болни и рањени; који су оздрављали, опет су одлазили на своја мјеста. Генерал Стесељ је јављао Господару, да су сви „јунци“, и завета, слободно се може рећи да су сви били јунаци. Ако је коме можда за часак и задркала душа од силних ужаса, ипак је брзо заборављао на себе, а мислио и жудио само, да се Портартур одржи...

Приликом открића споменика утврђен је овај програм свечаности: 1) У 10 часова прије подне састанак свију друштва и нарочитих изасланика словенских народности испред „Народног дома“. 2) У 10 и по часова прије подне друштва и изасланика крећу се према равније утврђеном реду улица Прешерна на мјесто гдје се споменик подиже. 3) У 11 часова прије подне све љубљанске цјевачке друштва крећу се према споменику Недведову кантату „*Слава Прешерну*“. 4) По овој кантати држаће свечани говор д. р. *Иван Тавакар*. 5) Откриће споменика. 6) Говори изасланика словенских народа по утврђеном реду. 7) Примање споменика од стране предједника општине љубљанске, д. р. *Ивана Хрибар*, на чување, којом приликом пјевају сва цјевачка друштва Прешернову пјесму „*Струмак*“. 8) Друштва и корпорације пролазе свечано мимо споменика и враћају се улицом Св. Петра преко Јубиларног моста, Копитаревом улицом, поред Водничког споменика ка Водничком тргу; одатле преко старог трга Трубачевом улицом, Господском улицом мимо Валвазаревог споменика пред Народни дом. 9) У 7 часова у вече комерси у „Народном дому“, у хотелу „Иларија“, у хотелу „Лорду“ и у гостионици „Новом Свијету“.

(Фра Грга Мартић). У фрањевачком манастиру Крешеву, у Босни, умро је прије неки дан у дубокој старости чувени фрањевачки калуђер фра Грга Мартић. По којем је био прави народњак. У пјесмама својим, којих је доста оставио, угледао се у свему на српске народне пјесме. У пјесмама узносио је народну прошлост, износио и хвалио борбу и исказивао наде народне. Највише га као народног pjesника на глас занесе његови „Осветници“, у којима је Мартић приказао херојски живот својих земљака Херцеговаца и патње овдашње раје.

Мартића као pjesника упоређују до неке с Качићем, јер су обојца радили око народног просвјешћења. Старац Милован (Качић) пјевао је о јунаштву предака, а Радован (Мартић) о патњи тужне раје с надом, да ће и томе једном бити крај. Чекао је и уздао се, да ће тако бити, али није дочекао, како је желио.

Лака му прна земља!

(Споменик Јанку Веселиновићу). Књижевник г. Милорад М. Петровић пише у „Политици“ о покрету, да се Јанку Веселиновићу подигне споменик, па каже ово: „Мислим, да би требало основати један фонд, под именом Јанковим. У тај фонд би ушли сви приходи од споменице, прилога и т. д. и кад он буде достигао суму од 20 000 динара, што није ни невјероватно, ни немогуће, онда интересом од те суме помагати два или једног српског књижевника. Јанко је по судбини свију српских књижевника сиротовао. Ту прије неки дан, искуштен му је на срамоту нашу и српске престонице, змски капут из залог, који је он за лекове дао, па, неће ли зар и његовој души бити лакше, кад види, да је он био бар међу посљетњима од српских књижевника и — пањенка? Не би зорег било, да о овоме размисле сви наши књижевни, умјетнички и интелектуални ерски кругови“.

(Српски умотвори на италијанском језику) — Италијански часопис „*Nuova Rassegna*“, који излази у Флоренци, доноси у своме трећем броју двије српске народне пјесме „*Лакшићи кушају љубе*“ и

У опсејнутом Портартуру било је кидикад дана, када су се ућуткали и ваши и непријатељски топови, али врло рјетко. Тада је свако гледао да се тимем користи. Официри и војници хитали су у купатило, да се окупају. трговци су отварали своје радње, у филирским гарнизонима скупљали су се официри више но обично, да бар тај дан једу као други људи.

Такво затије бјеше баш и 8 новембра, на светог Архангела Михаила, и ње генерал Костенко, предједник квантуничког војног окружног суда, светковао је свој имен дан. Скупно се бјеше код њега лијеч број официра, међу њима и командант тврђаве, генерал Смарнов, заслужни заштитник Портартура, и ако његово име није гмјело у штампи. Ту је био и уредник „Новог Краја“, јединог листа у Портартуру који је часно до краја издржао своју тешку службу. Међу гостима био је и прокурор суда пуковник Тиртов и др. Ваушка је одслужено молебан, а два непријатељска метка провајаша више њих и расприштале се ту не далеко.

Пред вече зачу се шаба са тврђаве бр. 3, узграваше тошви и гости се опростише са домаћином и одоше на своја мјеста.

(Свршило се.)

„Орање Краљевића Марка“ у лијепом преводу Ујберте Графини. Госпођа Графини раније је превела и у истом листу штампала и лијепу нашу народну пјесму „Наход Момир“.

(Дјевојачки завод за васпитање у Бечу). Госпођица *Кристина Јовановић*, рођена сестра нашег великог умјетника г. *Паја Јовановића*, освојала је дјевојачки завод за васпитање у Бечу. Госпођица Кристина (Тинка) свршила је науке у једном од првих дјевојачких завода у Бечу, у којем је ушљед свог особитог дара и успјеха у науци, била и предавачица. Завод гдје Тинке Јовановићеве препоручује се родитељима, који жеде своје ћерке слати у Беч, нарочито ради изучавања страних језика, јер су у овом заводу опробане учитељске снаге, а што је најглавније, одржана се у њему српски дух.

(Толстојев „Велики гријех“). „Рус“ јавља да је цензура забранила штампање најновијег Толстојева дијела „Велики гријех“, које је имао најприје да изађе у часопису „Руска Мисао“. Аутор је ово дијело уступио Черкову, који је нарочито допуговао из Ловдона у Јасну Пчљану, али услов је био тај, да се дијело у исто вријеме публикује и у Русији и у Америци.

У овом дијелу настоји Лав Толстој да докаже, како политичке реформе у Русији неће користати, док се најприје не одстране највеће зло, а то је, што је већина народа одузето несумњиво и природно право на онај дио земље, на коме се родио, одрастао и који обрађује.

(Учитељски Гласник). Књижевник и учитељ у Младеновцу у Србији г. Милорад М. Петровић покрене од 1. септембра лист „Учитељски Гласник“, као орган млађих учитеља у Србији. Лист овај биће намијењен стручном образовању, васпитању и забави, а поглавито заступању учитељских интереса млађих учитеља. Излазиће сваког 1. и 15 у мјесцу на два табака лијепе сатириране хартаје. Година листа почиње и завршава школском годином. Цијена листа износи на годину шест, а на пола године три динара.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 26. августа.

(Личне вијести). Његово Високопреосвештенство Митрополит г. Митрофан повратио се је у прошлу недјељу из Карлсбада на Цетиње.

(Гости). У прошлу сриједу стигли су на Цетиње одлични Срби из Војводине: *Антоније Хаџић*, предједник Матице Српске, из Новог Сада; *Стева В. Поповић*, управитељ Текелијаума и народни посланик, из Будимпеште и *Никола Петровић*, народни посланик, из Старе Пазуве. Поменути господа повратила су се у четвртак у Котор, а одатле ће кући. Радујују се, што нас наши добри пријатељи и познаници не заборављају, желимо им од свега ерца сретан пут.

(Прилози за „Дом умоболних“). Господина Н. Н. приложио је преко господина А. Дроси из Москве, франака 78, што чини а. вр. круна 74 49 х.

Такође је приложио г. Бендерски, ујездни исправник из Русије, рубаља 10, што чини круна 25 25 х, на чему им се изјављује свим путем топла захвалност.

Из Санитетског одјељења Књ Министарства Унутрашњих Дјела. Број 1047.

Школа и радионица „Друштва за потпомагање заната и трговине у Црној Гори“ *потребује учитеља — књигописца одмах*. Компетенти имају поднијети Управи Друштва молбу с потребним приложима — увјерењима, гдје су и код кога досад радили, као и услове под којима би се примили да радионицу воде и да у њој спремају у књигописачком и картонашском поседу 8 10 дјечака — ученика, који су већ годину дана у том послу радили.

Изабран ће бити онај Србин занатлија, који је уза способност за fine изrade у свом послу, још ичан, вољан и спреман да дјечке вапита и живим им примјером и беспријекорним понашањем у свему предјачи.

Мјесечна је плата од 120 до 150 круна према погдби.

(Школска објава). Управа Цетињске осн. школе даје на знање дјечијим родитељима и старатељима, да ће упис дјече у Цетињској Мушкој Оснв. Школи бити: 1. 2. 3. и 4. септембра ов. године од 9—12 сати прије подне у канцеларији исте школе.

Родитељи или старатељи дјечији треба да доведу дјечу ва упис и донесе крптевину за ову дјечу, која ступају у 1 разред, а школско увјерење за ову дјечу, која предазе из друге у ову школу.

Дјеча, која нијесу навршила 7-му годину живота, као и она, која не дођу на упис у одређено вријеме, неће се примати.

Пишу нам из Улицана, 18 августа 1905. г.:

Имам да вам саопштим једну врло пријатну и корисну ствар за ваш град,

а то је обновљење старог водовода, којим је вода са извора *Јавор* доведена у стари град, који водовод није радио има пуних 30 година.

Јавор *Јавор* налази се на 1570 метара далеко од града, ту се је налазио неки стари депозит, одакле је била проведена вода водоводом од камена у град.

Кад је први пут поменути вода доведена у град није забиљежено. Предање пак каже, да је тај водовод направљен за вријеме млетачке владавине илја још за вријеме владе Балшића. Узгред буди речено да се у доњем дијелу града налази неки стари депозит воде, а на десетак метара од депозита нашао се је темељ негког старог храма, а пред њим гробница с плочом, на којој је врло јасно изрезан грб — српски двоглави орао — и под њим слиједићи запис:

НИС JACET ZORZI BLSHI ET SVI EREDESI. 1563

(Овдје почиња Бурја Балшић и његови напљедници) Но за пунијех 30 година, као што рекох, ушљед немарности и зуба времена стари град оскудијевао је водом.

Али благодарећи свесредној зауимљивости уличког муфтије г. Мустафе Хилми, са дамајскајем новцем би доведена Јавор вода кроз гвоздене цијеви истијем старијем путем у град. Тајем се је на пјаци градској повратио живот старој чесми. Сувишак воде иде у стари депозит у доњем дијелу града, који је велик 780 куб. мет., а из њега спроведена је вода до бљазу гроба Балшића, гдје је друга чесма саграђена.

Господин Муфтија заслужује за ово дјело сваку похвалу, али је требало да се је и опћинска управа побринула, да се помогне раду око воде, те да се употребе шире цијеви, а воде је на извору било довољно. У томе случају могла се је вода из града довести и на пјаци пристана, који такође у њој оскудијева. Ту се је могао направити и диван водоскок, који би красио Улицан, а не би коштао какву замашну суму новаца. Кад се ради за опште добро, треба помоћи.

Н. Н.

Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“

Рат између Русије и Јапана.

ПОРТСМУТ, 21 авг. — (Рајтер) При састављању уговора о миру наишло се на неке тешкоће односно утврђења Сахалина Јапанци су мислили да су обје државе обавезане не подивати утврђења на помонутом острву, а Руси држе, да се та обавеза тиче само Јапана. Тврди се, да је и у овом спору постигнут споразум између Вате-а и Комуре.

РИМ, 22 авг. — Из Тијенчина се јавља, да је незадовољство у Јапани ушљед пошуптања Русији толико, да се је бојати револуције у цијелој земљи. У Токију је већ, како се тврди, дошло до револуционарних демонстрација. Данас су прекинути сви подводни телеграфи, те је немогуће дознати, да ли су ове вијести истините или нијесу.

ПОРТСМУТ, 22 авг. — Пуномоћница руски и јапански споразумјели су се коначно у свим спорним тачкама у синоћној сједици. Обје су странке пристале на то, да се нема утврђивати ни Сахалин ни мореуз Ла-Перуз. Чим буде уговор мира ратификован, руска ће се војска повући у Харбин, а јапанска у Мукден.

ОСТЕРБЕЈ, 22 авг. — Микадо одговорио је на Рузвелтову честитку овом денешом: „Радосно сам примио Вашу депешу, те Вам благодарим на Вашим незаинтересованом и непресицидном настојању. Цијеним велику важност мира, који морам Вам приписати, те Вас увјеравам, да сам захвалан, што сте се толико заузели за мир, који ће бити основ добростања и трајне тишине на Далском Истоку.

ПЕТРОГРАД, 23 авг. — Лињевић јавља 21 ов. мј.: Јутрос су ваће чете на Корејској граници одбиле јаки јапански напад, у коме је учествовало 6 јапанских батаљона са топовима.

ПОРТСМУТ, 23 авг. — (Рајтер). Уговор о миру свршен је и биће сјутра потписан Садријем 17 чланака и кратки увод. Садржај његов биће телеграфично достављен у Петроград и Токију, а потпуни текст уговора саопштиће се дотичним вла-

дама, кад се пуномоћници врате. Ратификације уговора имају се измијенили у року од 50 дана.

ПОРТСМУТ, 24 авг. — Јуче је потписан уговор мира. Потпис је објављен пуцањем из топова, на што су завонили сва звона и заставе истакнуте.

ПОРТСМУТ, 25 авг. — (Рајтер). Потпис уговора о миру извршен је ув потпуно ћутање, а послје је потпису Вите је дао руку Коури. Док су се Руси и Јапанци овако руковали, барон Розен прекиде ћутање и у име Вите-ово поздравиле јапанско пуномоћнике, изјављујући наду, да ће се посад између обје царевине развити пријатељски односи. Коура је одговорио у истом смислу. Иа тога је био објед, за вријеме којег су намијењене срдачне здравице. У разговору рекао је професор Мартенс, да писани уговор покажује, да је Русија напустила све идеје о великој политици односно удаљених територија на Далеком Истоку. Коура и његова пратња отпутовали су јуче у Бостон, а руски пуномоћници полазе данас пут Њу-Јорка.

ПЕТРОГРАД, 25 авг. — Царским указом отпуштени су и липени свог чина контраадмирал Небогатов и заповједници оклопача „Император Николај I“, „Адмирал Сењавин“ и „Генерал Адмирал Апраксин“. Осим тога, Цар је издао наредбу, да се и сви други официри са поменутих бродова као и са „Орела“ по повратку у Русију ставе пред ратни суд.

ТОКИЈО, 26 авг. — („Рајтер“) Јуче је свјетина навалила на канцеларију владиног листа „Кокумин“ и општоила ју и најпослије запалила. Иаа тога учинила је то исто и са здањем, у коме се налази министарство унутрашњих дјела. Покупавали су запалити и куће осталих министарстава, али их је полиција у томе спрјечила. Пред вече порушила је свјетина многе полицијске штације и запалила десет хришћанских цркава. Од јуче на подне затворено је око 200 особа, од којих је јутрос један дио на слободу пуштен, пошто су се бојали, да ће их народ силом ослободити. За вријеме овјех перода неколико особа је убијено, а многе их је рањено.

ТОКИЈО, 26 авг. — Царском наредбом објављено је опасан стање у Токају. Нереди су опет отпочели. Иностране легације чува војска.

ТОКИЈО, 26 авг. — (Званично). 18. о. мј. Јапанци су имали више бојева с Русима с сјевероисточној Кореји, и свуда су победили.

ТОКИЈО, 27 авг. — (Рајтер). Нереди су се поновили. Кад је свјетина хтели запалити здање министра унутрашњих дјела, настала је жестока тучава с полицијом. И у варошком одјељењу „Канса“ свјетина се узбунила и запалила више кућа. Број затворених износи 800. За вријеме ових нередних рањено је 6 особа. Друштво адвоката закључило је бесплатно бранити пред судом све затворенике. Префектура и здање највишег суда такође су спаљена Сад је све мирно.

ПЕТРОГРАД, 21 авг. — Персијски шах стигао је у Петерхоф. Дочекао га је Цар, Царице и Велики књажеви.

ТАНГЕР, 21 авг. — Француски министар у Мароку добио је наредбу, да остави Фез, ако марокански султан у најкраћем року не удовољи захтјевима француским, који иду за тијем, да се плати штета и давни Канд, који је уапсео Алжирца Бумциана.

ЦАРИГРАД, 22 авг. — Пожар је јуче у Једрену уништио око 1400 кућа. Погорелци су већином сиромашни Грци, Јермени и Јевреји.

ПЕТРОГРАД, 23 авг. — На свечаном обједу у погост шаха персијског, Цар и шах измијенили су срдачне здравице.

БЕРЛИН, 24 авг. У Прусији појавила се колера, од које је до сад обољело 77 особа, а 24 умрло.

БУДИМПЕШТА, 24 авг. — Егвективни одбор удружене опозиције одлучио је изнијети предлог за оптужбу владе због повреде основних закона Устава.

ДАНЦИГ, 24 авг. — Инглеска флота, која је овдје неколико дана провела сјајно од грађанства дочекана била, отпловила је.

ЦАРИГРАД, 24 авг. — Вијести, које овамо стигаше, јављају о живом раду македонског комитета у Румунској против грчких чета, као и о кретању бугарског комитета под водством Цончева на граници у округу Серес.

ПЕТРОГРАД, 25 авг. — Велики књаз Михаил Николајевич именован је за почасног предсједника, а књаз Солски за предсједника Државног Савјета.

ПАРИЗ, 26 авг. — Министар француски у Мароку јавља, да је добио потпуно задовољштин у афери Алжирца Бумциана.

МАРИЈЕНБАД, 26 авг. — Краљ Едуард отпутовао је у Инглеску.

БАКУ, 27 авг. — Овдје и у околини изродили су се велики раднички немири. Војска је посредовала и раднике разпушала. 100 особа је убијено и рањено.

РИМ, 27 авг. — Јаки земљотрес, који се осјетио по овдашњој околини, починио је огромне штете. Читава села су потпуно уништена, више стотина особа је мртвих, а још више рањених. Много хиљада особа остало је без крова.

НАТЈЕЧАЈ.

Према наредби Књаж. Министарства Унутрашњих Дјела од 1-ог ов. мј. број 2861., отвара се натјечај на три мјеста обласних ветеринара, а то на Цетињу у Никшићу и у Колашину.

Натјечатељи треба да познају српски језик и да најдаље до 1-ог септембра о. г. поднесу Санитетском Одјељењу Књ. Министарства Унутрашњих Дјела на Цетињу своје молбе снабђене с документима о свршеним наукама и досадашњој пракси.

Плата годишња одређена је 2000. круна а остале услове могу натјечатељи тражити од Санитетског Одјељења.

Из канцеларије Санитетског Одјељења Министарства Унутрашњих Дјела, Цетиње, 1-ог јула 1905. год. број 761.

3-3

НАЗНАЊЕ.

Будући закашњење телеграма може нанјети знатну штету пошиљоцу или примаоцу, то се са овим ставља на знање и умољава се сваки прималац телеграма, да, при примању од разносача, обрати нарочиту пажњу на уру и минут, кад је телеграм предат пошиљоцу итацији на отправање, кад је приспио у примајућу, као и то, да на рецепису пријема означу уру и минут кад је исти добио од разносача.

За свако закашњење треба одма упутити жалбу писмом или телеграфом поштанско-телеграфском одјељењу Књ. Министарства Унутрашњих Дјела, које ће предузимати потребне мјере да ствар на вријеме испита, кривца пронађе, казни и оштећеноме исплати нанесену штету; кад не би закашњење долазило од случаја какве неодољиве силе, којој се није могло на пут стати, или кривицом пошиљоца због нетачне и непотпуне адресе, или самог примаоца, што је неспоран био, или што се није могао наћи у својој канцеларији, радњи, трговини или стану.

Ово исто важи и за поштанска пошиљања, обраћајући пажњу на датум поштанског жига и вријеме дана, кад је пошта стагла и кад је пошиљка добивена од разносача.

Број 3462. Из канцеларије поштанско-телеграфског одјељења Књ. Министарства Унутрашњих Дјела на Цетињу 12. јула 1905.

2-2

НАЗНАЊЕ.

Шиљање новаца и вриједности у простим или препорученим писмама забрањено је, како у међународној тако и у унутрашњој поштанској служби у Црној Гори.

У случају изгуба препорученог писма, пошта даје пошиљоцу накнаду од 50 франака за међународну службу а 25 фр за унутрашњу, и то изузимајући случај неодољиве силе. Пошиљалац има права рекламације за годину дана од дана предаје, послје тога губи свако право.

За пошиљање новаца у банкнотама или банкарским вриједностима постоје новчана писма са означеном вриједношћу; за пошиљање оваквих писама (lettre de valeur) пошиљалац плаћа вишу таксу него за просто препоручено писмо, а, у случају изгуба, даје се пошиљоцу ипшину накнада стварне вриједности, сем случаја неодољиве силе.

Поштанско-Телеграфском Одјељењу долазе често жалбе за изгубљени новац или чек из простог или препорученог писма; овакви случајеви умножили су се особито у постоје вријеме од кад црногорци, који су на радњи у Америци, шаљу оваквим путем новац својим кућама.

Поштанско-Телеграфско Одјељење у будуће неће давати никаквог пледства оваквим потраживањима.

Број 4108.

Цетиње, 18. августа 1905.

Из канцеларије Поштанско-Телеграфског Одјељења Књ. Министарства Финансија 2-6

ОБЈАВА.

На основу рјешења Државног Савјета а према наредби Министарства Унутрашњих Дјела износи се на продају на јавном инканду државна кућа у Подгорици, у којој су смјештене канцеларије Обласног Суда и поштанско-телеграфске штације.

Лицитирање извршиће се 1. августа о. г. у канцеларији Обласне Управе од 9. до 12 сати пред подне. Кућа ће се уступити ако повуда буде повољна.

Бр 1325. Из канцеларије Обласне Управе 9 јула 1905. у Подгорици.

3-3

Приватне објаве.

П. п. Бр. 33 10-15

Потписана даје на јавно знање, да се је 1-ог Маја о. г. отворило публично **ЉЕКОВИТО КУПАЛИШТЕ**

јодне — сумпорне и мрзле воде

у **РИЈЕЦИ ДУБРОВАЧКОЈ**

(Мокошница)

Љековита вода извире на истом мјесту, гдје је саграђено купалиште, а анализована је од г. Е. Лудвиг-а, проф. на бечком универзитету, и пронађена је љековитом за ове болести: — Улоге (гута), артње (роматика), кожне и сифилитичне болести, хроничне болести пробавних органа, болести на јетри и на сљезенима и невратеничне болести.

Завод је снабђен купелима помешане љековите воде, на разне температуре, као што и купелима мрзле воде и купелима на пару, а све је то удешено према најмодернијим купалиштима. Осим тога за вод пружа болесницима удобнијех станова у самој агради и ресторани.

Пећи на пару. Вештачацири. Платко вода навраћена са извора Рајке. Дијетички завод. Тачна служба. Купалиште је отворено кроз сву годину. Омнибус сваке ура креће из Дубровника у Батаховину, гдје болесника чека барка за пријевоз. — За

потање обавијести обратити се писмено потписаноме, а брајавно на: „Thermotherapie Ombla Ragusa.“

Управа Љековитог Купалишта једне — сумпорне и мрзле воде у **Ријечи Дубровачкој.**

П. п. Бр 57 10-15

ВИНО ИЗВРСНО
50. ект., по круна 44. франко рива Улцињ. Петковић.

Р. 11 Бр. 91 8-8

САМО У ОКУЛАРИЈУМ-У

Wien, I. Annagasse N. 1. Mezzanin (Ecke Kärntnerstrasse)

Бива

бесплатно прегледање очију и прописивање правих наочала

дневно од 9 до 7 сати

под надзором очнога љекара

г. др. Поборског

дјелна наочала равне врсти је од 3 круне на више.

П. п. Бр. 92 5-10

О Г Л А С.

Продајем из слободне руке моју нову кућу у новој вароши у Никшићу у улици која иде судници.

Кућа има три дућана и половину портуна, три черека земље баште. За новац уз осигурацију чекају три године по погодби.

Ко жели купити нека се пријави потписаноме.

Никшић

Нако Јазов Перуновић.

Р. 49. Бр 118 2-3

ПРОДАЈЕМО КУЋУ

покојног Ника Лукина Почака, постојећу на Цетињу — „Иван-Бегова Улица“ број 10.

За погодбу обратити се потписанијема на Цетињу.

Петар Јоков Почек.

Р. 27. Бр. 119 3-3

Објава.

У овдашњој вароши имам три дућана упражњена, са ардијама и камарама под кров, сви уредни, који жели узети под ћирају нека се обрати потписаноме.

Никшић, 9. августа 1905.

О. Никовић.

Р. 29 Бр. 126 2-3

О г л а с.

Препоручујем цијењеном грађанству моју ново отворену **САЈЦИЈСКУ РАДИОНИЦУ** као и све врсте ципних сатова из најбољих фабрика.

Цијене умјерене, а за поправке као и за нове сатове дајем гаранцију.

Цетиње.

С поштовањем

Љубомир Таминцић

Катунска улица 63.

Р. 38 Бр. 127 2-2

Хавиз Хасан, свршени и искусни зубни љекар из Скадра налази се сада у Никшићу, вади, пломбира и мијења зубове.

Р. 19 Бр. 128 2-2

О Б Ј А В А.

Потписана фирма има част дати на знање г. г. трговцима и свијема другим заинтересованим, да је од 1. септембра по н. к. ове године уступила све своје превозне потребе (кода, каре, коње, омнибус, шароброде, магацине на Рајци и Плавници) — друштву Spett. Sindacato per il Porto e la Ferrovia di Antivari, те у будуће, да се нам неби ни за какви превоз обраћали, већ то могу — ако желе — с реченим друштвом преговарати, које ће исту радњу наставити на личну своју одговорност.

Оволико ради знања свијех овјех, који су с нама превоз имали, ради његова управљања, да ми даље нити превоз вршимо ни за чим одговарамо.

У Подгорици, 19. августа 1905.

The Anglo-Montenegrin Trading Co.,

Аленса Милне, секретар.

Р. 117 Бр. 131 (1-3).